

מנהיג ספרדי בין חמשת מועמדיה הראשי
נים לכנסת השלישית.

אין בארץ הטוענים בגלוי להפרדה גז
עית', בנוסח דרום ארצות-הברית ודרום-
אפריקה. אין בה טדי-בוים המאוגדים ב-
כנופיות למלחמה ב"שחורים", בנוסח אנג'
לית. ההורים המסורים להרשות לבנותיהם
להינשא לחתנים ספרדיים מנמקים זאת בה-
דלי המסורת ורמת-המחיה. האמת, המת'
עקשות שלא לשלוח את בניהן לבתי-ספר
בשכונות תימניות, מכחישות בתוקף כל
תפיסה גזנית.

אם כן, כיצד נוצר מצב בו ציבור,
המתקרב למחצית האוכלוסייה העברית, משר'
לל למעשה כל השפעה ציבורית, ונמצא מ'
חוק להמשיך לחתנים ספרדיים הקובעים את
דמות המשטר? כיצד יתכן, כי צעיר ממר'
צא תימני, מארוקאי או תורכי, חש תמיד
בצורך להתאמץ רבות כדי להגיע לאותו
מקום אליו מגיע חברו האשכנזי ללא כל
מאמץ?

הסיבה נעוצה בלי ספק באופיו של ה-
משטר השורר בישראל. יש ויכוח אם מדינה
זו היא "ישראלית", או "יהודית", או "עברית".
אולם לא יתכן ויכוח על עובדה אחת:
זוהי מדינה אשכנזית.

★ ★ ★

אין זה מקרה שצעד המושגים "ספר'
דים", "אשכנזים" ודומיהם לקוחים מ'
אוצר-המושגים של הדת היהודית. גם אין זה
מקרה שרק בשטח אחד בישראל קיימת
התלווה העדתית על בסיס חוקי ורשמי:
בשטח הדת.

הדת היהודית משותפת לכל יהודי ה'
עולם. בישראל מצטיינים ודוקא בני עדות
המזרח בדבקות יתרה בה. אולם הדת ה'
יהודית של ימינו, זו החולשת על המערכות
הדתיות בישראל, היא בראש וראשונה דת
אשכנזית.

דת יהודית זו שוב אינה מבוססת בעיקרה
על התנ"ך, כפי שהנצרות של ימינו אינה
מבוססת על אישיותו של אותו צעיר עברי
מוצאת, ישו בן-יוסף. המצאת התנ"כיות עב-
רו גילגולים רבים, מן האיסור הנמנים על
נישול הגוי בחבל אמו בספר שמות, ועד
מצאת-הכשרות המסובכות של ימינו. הגיל'
גול העיקרי, המטביע את חותמו על הדת
הקיימת, הוא פני ההתי של הגטו היהודי
במזרח-אירופה, במאות השנים האחרונות.

לכן אין זה מקרה שהדת המאורגנת ב-
ישראל היא רכושם הבלעדי של הרבנים
האשכנזיים. הם הרבנים הראשיים בכל מקום,
להם המשכורות השמנות. מעמד הרבנים של
העדות המזרחיות, בעלי המשורת החלקיות
והמשכורות הזעומות, נחות בכל מקום.

★ ★ ★

הושם החלה ההתמררות התמזנית
האלימה למצוא ביטוי מאורגן, ועדי
עולים מארצות המזרח קמו והתחזקו, החלו
מתעוררים מתחת שליטתם של העסקנים ה'
הותיקים, המכורים ברובם לאינטרסים ה'
מפלגתיים הקיימים. הרבנים הספרדיים בבת'
ים, ראשוני-לציון, תניהם, צפת, כפר-אחא ו-
חצי הריסר ישובים אחרים החליטו כי הם
שוים בתורה לרבנים האשכנזיים. התאגרו
בדרישה להשית את מעמדם לזה של ה-
אשכנזים. בראשם התייצב הרב טולידאנו.

גם בסניפי המפלגות וההסתדרות הורגשו
התסיסה. העובדה כי בממשלה יושב בכור
שיטרי, כפיצוי לרגשות הספרדים, שוב
לא יסיקה את בני עדות המזרח. בסניפי
מספאיי בירושלים, בלוד, באשקלון, בקרית'
שמחה החלה להישמע התביעה: נציגות ל-
ספרדים.

הזעזוע עלה וטיפס בכל אברי הגוף ה-
מפלגתי, עד אשר הגיע למרכז העצבים
שבראש. פעמוני-אזהרה צלצל ללא הרף,
הזהיר כי הבעיה הספרדית תהיה ללא ספק
חבית אבק-השריפה אשר עלולה למוטט את
כל הבניין המוסכם של השלטון בארץ. היה
ברור כי יש לפעול — ומיד.

וכך חברו יחד שתי דרישות פוליטיות
להחטאה אחת: למנות את הרב טולידאנו
למשרה אשר תאפשר לסתום בעת ובעונה
אחת שתי פרצות — להשמיט מידי המפ'
לגה הדתית-הלאומית את הזכיון הבלעדי על
חיי הדת במדינה ודרך אגב לתתר על כמה
מן התומרות הפוגעניות; ויחד עם זאת ל-
הראות לבני עדות המזרח כי אין כל מדינ'
יות של הפליה המכוננת נגדם.

השאלה, השבוע, היתה: באיזו מידה אפי'
שר ליחס חשיבות לצעד אשר חשבונ'
הבחירות בולט בו יותר מפל.

העם

על הנוסים והמפלגות

בחלונות-הראיה הולקו החנוכיות של
תשי"ט. בבתי-הספר שינוו התלמידים מ'
חדש את פרקי הגבורה של מלחמת המכבים.
אולם גם בכיתות של הקיבוץ החילוני ביר'
תר, התעכבו המחנכים על גס השמן בבית'
המקדש. כי איש מהם לא הצליח, עד כה,
להפריד לגמרי בין דת ומדיניות בהיסטוריה
היהודית.

גם במוסדות הגבוהים יותר של המדינה
לא היה זה קל, השבוע, להפריד בין ה-
שתיים. רב קשיש ומלומד, מונה לשמש
שר לענייני הדת במדינה — וכמעט לאיש
לא היה חשוב הצד הדתי-גרידא שבדבר.
טענו שמשי הדת המאורגנת: הרב טוליד'
דאנו גויים עליידי מפא"י כדי לפגוע ב-
עיקרי הדת — ובלבם התכחשו לומר, כי
הוא נקה עליידי מפא"י, כדי להנחית מכת'
מוות למפלגות הדתיות, אשר עשו את
שם האלוקים קרדום לחפור בו.

הצד שכנגד טען, כי מינויו של הרב
טולידאנו בא לשחרר את הדת ממרכבת ה-
אינטרסים המפלגתיים — ובלבם התכחשו
לומר, כי במקום שהדת תמשוך את מרכבת
המפלגה הדתית-לאומית, תירתם מעתה ל-
עגלת מפא"י במסע הבחירות הקרוב.

גם אלה וגם אלה לחמו את מלחמת
הקודש — למען מפלגתם. איש מהם לא
חשב אפילו לרגע קט לגשת לפתרון בין
בעיה משרשית: בהפרדה בין הדת לבין
המפלגה. אף לא אחת מן המפלגות המעורבות
בסיכסוך לא מוכנה לתת לאלוהים אשר
לאלוהים. כל אחת מהן רצתה לגרוף לסי'
גם יחד.

יחסים מרחביים

תשובת השגריר

"המארינס יסתלקו — אנחנו נישאר" ה-
תה הכותרת למדועה הראשונה של הפעולה
השנית, למחרת המהפכה העיראקית והנחית
תה האמריקאית בלבנון. דרישות גילוי-הדת
הדהימו רבים, שראו במפנה נצחון גדול
נוסף של עבד אל-נאצר. בעליו טענו שיש
להכיר מיד במשטר המהפכני העיראקי, ל'
גלות לו אהדה ולהתנגד בפועל להתערבות
המערבית עליידי מניעת מעבר לכוחותיה
מעל לישראל.

בינתיים ורמו הרבה מים כפרת, בנילוס
ובמוביל הירקון, והורישות שנראו או פני'
טסטיות שוב אינן כה מדהימות. המשטר
המהפכני בעיראק התגבש כמתחרה לגמאל
עבד אל-נאצר בהנהגת התנועה הלאומית
הערבית. עם גילוי פרשת המגע עם המח'
תרת העיראקית, נסתבר עוד כי כמה מן
האבות הרוחניים של המחנה המהפכני ב-
עיראק שאפו במשך זמן רב לקשור יחסים
עם ישראל.

השבוע הגיב מדינאי עיראקי על אותו
גילוי-דעת ויצאדופן של הפעולה השנית.
הוא עשה את בצורה מעוררת עניין.

בתיק הדיפלומטי. ימים מעטים אחרי
הופעת "המינשר העברי של הפעולה ה-
שנית" בארץ, פגש כתב האסושיאטד ג'ואיש
פרס, סוכנות-ידיעות יהודית אמריקאית, את
ראש משלחת עיראק באו"ם וסיפר לו על

במדינה

המיסמך. השגריר התעניין בדבר, ביקש תר-
גום. הכתב מילא את בקשתו.

השבוע פירסמה סוכנות-הידיעות, המ'
שרת את כל העתונות היהודית באמריקה,
את הידיעה הבאה:

"מרכז האו"ם — השגריר העיראקי האשם
ג'ואד, ראש משלחת עיראק באו"ם, אמר
השבוע לכתב סוכנות זו כי הפעולה ה-
שנית, שנוסדה לא מכבר בישראל, היא
התפתחות חשובה בישראל, הראויה לתשו'
מתי-הלב הרצינית ביותר."

"השגריר ג'ואד מסר הודעה זו אחרי
שקרא את עקרונות הפעולה השנית, ש-
פורסמה עליידי מרכז תנועה זו בתל-אביב,
בחבורת שנשאה את השם המינשר העברי.
השגריר נשא העתקה של עקרונות אלה ב-
תיקו הדיפלומטי, הביע את הרצון לדון
עם הכתב על פרטי המינשר בהרחבה רבה
יותר בהזדמנות קרובה."

היתה זאת הפעם הראשונה מזה זמן רב
שמנהיג ערבי לאומני נתן בסומבי הערכה
חיובית לתוספת ישראלית כלשהי.

תולדות

רפאים מן העבר

"מדוע אתה צועק? צעקותיך לא תשפעה
עלי לשנות את דעתי" השיב בנחת אבר'
צנום וכחוש, חבוש כובע גדול ומרכיב
משקפים, ליועץ המשפטי חיים כהן שעמד
לצידו, הרעים עליו בקולו הצוחני. השועט,
ד"ר בנימין הלוי, נשיא בית המשפט המחוז'
זי בירושלים, הגביה את מבטו, ציחה על
חיים כהן להנמיך את קולו. העז משה
קראוס המשיך להעיד בשבועה.

לא לחינם ניסה חיים כהן, פרקליט ה'
תביעה במשפט המדינה נגד מלכיאל גרינ'
זואל, שנאשם בהוצאת דיבה נגד ד"ר יש'
ראל רודולף קסטנר, להשפיע על עד ההגנה
קראוס בצעקותיו. בניגוד למרבית העדים,
היה העד קראוס בטוח בדבריו, עדותו היתה
מקישה אחת: "קסטנר שיתף פעולה עם
הנאצים," טען חזר וטען, "אולי רק בשל
תאווה השלטון הפנימי שהיתה חזקה אצלו
מכל..."

גרינוואלד יצא זכאי מדינו, חוייב מאור'
חר יותר בחלק מן ההאשמות, בערעורו של
כהן בפני בית המשפט העליון. קסטנר נר-
צח מן המארב בידי זאב אקשטיין ודן שמר.
חיים כהן חיכה השבוע למגווי למשרת
שוטט עליון ואילו משה קראוס, העיד שוב
בשבועה, הפעם בפני בית המשפט המחוזי
בתל-אביב: "ספרו אותי משום שהתנגדתי
לפעולות העדת הצלה של הד"ר קסטנר,"
ספר לשופט המחוזי הרפוי.

קסטנר חתר. בפני השופט עמד לכ-
אורה לדיון והחלטה תיק אורחי רגיל. ה'
תובע משה קראוס ביקש לפסוק לזכותו
קבלת פיצויים בגובה של כ-40 אף לירות,
שהנתבעת, הסוכנות היהודית לארץ-ישראל,
חייבת לו אותם, לדעתו. עורכי הדין, דב
לוינ לצידי של קראוס ומשה בלומברג ל-
צידה של הסוכנות, טענו את טענותיהם.
העדים עלו וירדו מדוכן העדים, הניחו את
ידם על ספר התנ"ך, נשבעו כחוק ומסרו
את עדותם.

למעשה, היה משפטו של משה קראוס
יותר ממשפט רגיל. היה זה שלב נוסף,
בלתי-ניתק כמעט, משרשרת המשפטים ה-
ה

ארוכה שגרר ומשך אחריו המשפט הקטן
מאוד בתחילתו, בו תבע היועץ המשפטי
את האורח מלכיאל גרינוואלד לדין, קראוס,
מנהל המשדר האי' בבודאפאש, פוטר מ'
עבודתו בסוכנות, משום שהאשים את קסט'
נר וחבריו באותן ההאשמות ממש, שה-
אשים אותם מלכיאל גרינוואלד.

בתפקידו כראש המשדר האי' בהונגריה,
גיהל קראוס פעולות הצלה נרחבות, נתקל
לדבריו בהתנגדותה של העדת הצלה, ב-
ראשה עמד קסטנר, שנהגה מתמיכת ראשי
הסוכנות: "... (פעולות הצלה נערכו) ל-
לא כל תמיכה או עידוד ממש מטעם המוסי'
דות הציוניים," טען קראוס בכתב התביעה
שהגיש לבית המשפט המחוזי בתל-אביב.
"התובע גיהל וארגן פעולות הצלה גדולות
אשר תודות להן ניצלו רבבות רבות של
יהודים, והצליח בפעולותיו וזמרות פעולות
התירה והפרעה נגדו מצד חוג ציוני מסור'
יים בהונגריה, ששיתף פעולה עם האויב
הנאצי."

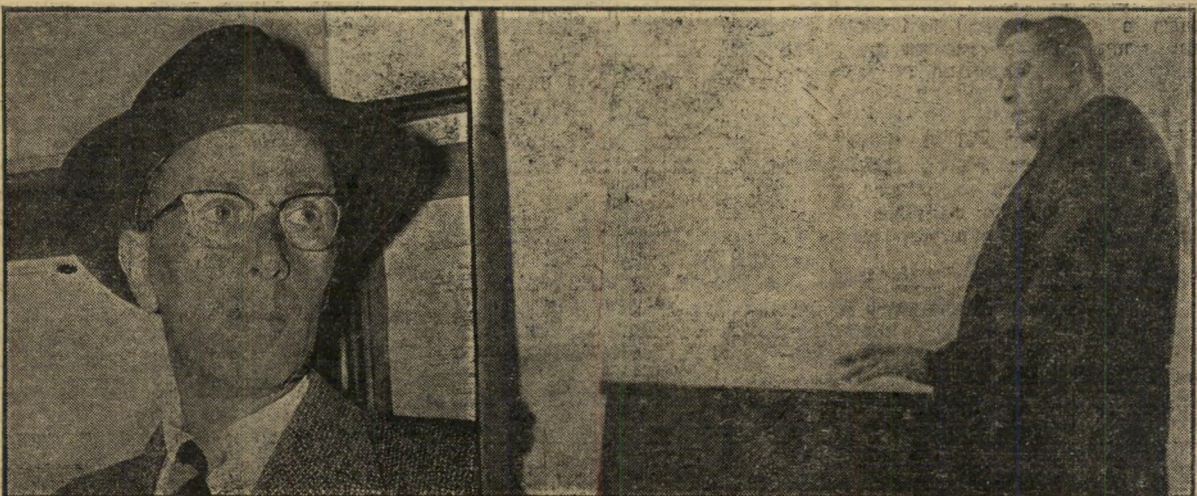
בהמשך כתב התביעה של קראוס נאמר:
"אופיינית לכך וכנראה אף קשורה, דבר
המנעוה של ועדת העליה וההצלה של
הקונגרס הציוני הכ"ב, שבראשה עמד מר'
פנחס לבון ומזכירה חיים ברלס, מלודן
כתלונת התובע נגד ד"ר קסטנר, בקשר
לפעולותיו הנפשעות בושנות ההשמדה, ולי'
חתירותיו נגד התובע באותן השנים."

חובה. "ספרית. קראוס לא השמיע את
האשמותיו אלה בפעם הראשונה. מיד אחרי
הכיבוש הרוסי של הונגריה, תבע קראוס
להעמיד לדין את קסטנר וחבריו, בשל
לתביעות תקיפות אלה, נצטדה באחד ה-
ימים לפנות את כסא מנהל של המשדר
האי', לחיתו לאחד מנאמני קסטנר.

משפנה יותר מאוחר, בעלותו ארצה, אל
הסוכנות היהודית, לסדרו בעבודה ולשלם
לו את שכרו בדיעבד, וכה לתשובות שלי-
ליות. "הוגים מסיימים מתנגדים להעסקתך
אצלנו," היו אמרים לו ראשי הסוכנות
מקרב אנשי מפלגתו, מפלגת הפועל-הסוצו-
לכסוף פקעה סבלנותו של קראוס. הוא
מנה לעורך הדין שמואל תמיר, האיש ש-
הביא את פרשת קסטנר אל שולחן ה-
דיונים הציבוריים, ביקש ממנו לתבוע את
הסוכנות לדין. אך גם בידי פקידי הסוכנות
היה קלף חזק: כתב ויתור של קראוס
על כל תביעותיו כנגד הסוכנות, בעבור
תשלום של כמה אלפי דולארים, שניתנו לו
בשחיק, בעת שהיה במצב כספי דחוק
והסוכנות סירבה להמשיך ולשלם לו את
כספו, אחרי ההאשמות החריפות כנגד קסטנר.
לשופט הרפוי היתה השבוע משימה קשה.
מומחים לחוק שחיצרי פירשו בפניו פירו'
שים שונים למידת חוקיותו של כתב ה-
ויתור. עדים אחדים, בראשם חבר הנהלת
הסוכנות, חיכ המפלגה הדתית הלאומית
יצחק רפאל, ספרו על השתלשלות פרשת
קראוס.

סיכם את עדותו ח"כ רפאל: "היתה זו
חובתה המוסרית של הסוכנות לסדר את
קראוס בעבודה. לדעתי, חובה מוסרית של
הסוכנות עולה בחשיבותה על כל חובה
אחרת."

בסוף השבוע התברר כי השופט הרפוי
חושב כמעט כמו רפאל. מבלי להכנס עדיין
להחלטות סופיות, הציע השופט לצדדים ל-
התפשר. אם תסכים הסוכנות לעשות זאת,
ירד המסך על פרק נוסף בפרשת קסטנר



יהודה רבאל ותובע קראוס
- לפני גמל השפיעות החדר